

Svensk Tidskrift

GRUNDAD 1911. NÄTTIDNING FÖR POLITIK, EKONOMI OCH KULTUR.

[START](#) [REDAKTION](#) [OM SVENSK TIDSKRIFT](#) [STIFTELSE](#) [ARKIVET](#)

[PODD](#) [FÖRLAGET](#) [PRENUMERERA](#) [IN ENGLISH](#)

Foto: National Bank Of Ukraine

10 APRIL 2026

Rainer Zitelmann: Ukraina vänder västerut – i sitt ekonomiska tänkande

En tyst men betydelsefull förändring pågår i Östeuropa. Medan den geopolitiska uppmärksamheten har fokuserat på krig och säkerhet, [pekar en ny studie publicerad i tidskriften *Economic Affairs* på en djupare omvandling: en växande](#)

skillnad i ekonomiska uppfattningar mellan Ukraina och Ryssland som kan komma att forma regionens framtid lika mycket som militära utfall.

Studien bygger på opinionsundersökningar genomförda i Ukraina, Polen och Ryssland och analyserar attityder till marknadsekonomi och kapitalism. Resultaten är slående. Ukrainare uttrycker i dag några av de mest positiva uppfattningarna om marknadsekonomi i världen – endast överträffade av ett fåtal länder, däribland Polen, USA, Tjeckien, Sydkorea och Japan. Ryssland hamnar däremot sist bland de 36 undersökta länderna. I de flesta länder (inklusive Polen och Ryssland) genomfördes undersökningen av Ipsos MORI; i Ukraina beställdes den av International Institute of Freedom.

I stället för att direkt fråga om ”kapitalism” – ett begrepp som ofta är ideologiskt laddat – använde studien först sex frågor om ekonomiska system utan att nämna ordet kapitalism. Detta angreppssätt hanterar ett välkänt problem: många reagerar negativt på etiketten ”kapitalism”, även om de stödjer dess grundprinciper som konkurrens, privat ägande och ekonomisk frihet.

När dessa principer formulerades neutralt var det endast omkring en av tio respondenter i Ukraina och Polen som höll med om påståendet att ”vi behöver mycket mer statlig intervention i ekonomin, eftersom marknaden gång på gång misslyckas”, jämfört med en av fyra i Ryssland.

Skillnaderna blir ännu tydligare när respondenterna fick ta ställning till mer konkreta politiska förslag. Ta exempelvis påståendet att staten bör sätta priser på hyror och livsmedel samt införa minimilöner och maximilöner. I Ukraina stödde 32 procent detta. I Polen var motsvarande siffra endast 19 procent. I Ryssland steg den till 65 procent – mer än dubbelt så högt som i Ukraina.

arvidlindmansfond.se

Lindmanfonden utlyser löpande stipendier för skribenter och då särskilt unga skribenter, resestipendier samt bidrag till bokproduktion och utgivning.

Läs mer här.

Dessa resultat pekar på en grundläggande skillnad i politisk kultur mellan två länder som en gång delade samma sovjetiska system. Ukrainare tycks röra sig mot en världsbild som omfamnar marknader och begränsar statens roll. Ryssar är däremot betydligt mer benägna att förespråka statlig kontroll.

Kontrasten blir ännu skarpare när begreppet "kapitalism" introduceras explicit. Studien inkluderade ett associationstest med tio begrepp kopplade till kapitalism samt 18 ytterligare påståenden – både positiva och negativa – om systemet. Även här utmärker sig Ukraina. Bland de 36 länder som undersöktes är det endast Polen som visar högre stöd för kapitalism, medan USA ligger på en liknande hög nivå. I 33 länder är uppfattningarna om kapitalism mer negativa än i Ukraina.

Ryssland befinner sig i motsatt ände av skalan. Endast i två länder är attityderna till kapitalism mer negativa än i Ryssland. Detta gap är inte marginellt – det är djupt.

Viss försiktighet är på sin plats vid tolkningen av resultaten. Undersökningarna i Polen och Ryssland genomfördes flera år tidigare – mellan 2021 och början av 2022 – medan den ukrainska studien ägde rum i september 2025. Skillnaderna är dock så stora att de knappast kan förklaras av tidpunkten. Dessutom använde alla tre undersökningar samma frågeformulär, vilket gör jämförelserna ovanligt robusta.

Förklaringen ligger mindre i aktuella händelser och mer i långsiktiga ekonomiska erfarenheter. Sedan 1990 har Polen genomgått en av de mest [framgångsrika ekonomiska transformationerna i modern tid](#), med ihållande tillväxt, stigande inkomster och ökad integration i globala marknader.

Rysslands utveckling har varit betydligt mer ojämn, präglad av perioder av stagnation, omfattande statlig inblandning, en kleptokrati som inte respekterar privat ägande samt ett fortsatt beroende av naturresurser.

Ukrainare, som befinner sig mellan dessa två modeller, har dragit sina egna slutsatser. Polens framgångar erbjuder ett konkret exempel på vad marknadsorienterade reformer kan åstadkomma. Ryssland fungerar i stället som ett varnande exempel.

Resultaten visar också viktiga demografiska mönster. Liksom i de flesta länder är stödet för marknadsekonomi och kapitalism i Ukraina högre bland personer med högre utbildning och inkomster. Män tenderar att uttrycka mer positiva uppfattningar än kvinnor, och denna könsskillnad är särskilt tydlig i Ukraina. Samtidigt kvarstår huvudmönstret över åldersgrupper: både yngre och äldre ukrainare har i stort sett positiva attityder till marknader.

Sammantaget utmanar dessa resultat föreställningen att postsovjjetiska samhällen delar liknande ekonomiska tankesätt. I verkligheten rör sig Ukraina och Ryssland i motsatta riktningar. Det ena landet närmar sig de ekonomiska värderingarna i västerländska demokratier; det andra förblir förankrat i en tradition av statlig kontroll.

Rainer Zitelmann är författare till [Myter om kapitalism](#)

◀◀ Olle Edborg: Länge leve ledarsidorna!

Nils Paul: Österbotten är Finlands
småföretagarbygd ▶▶

